

Az új gazdaságirányítási rendszer és a szakirodalmi tájékoztatás (Az AGROINFORM tapasztalataiból)

KIRÁLYI Ernő

1967-ben az Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ a MÉM Információs Központjává alakult át. Tevékenységi köre kiterjedt az élelmi-szer- és fagazdaságban az információszerzés és -adás, az országos könyvtári tevékenység és az ujjonnan létesült országos mezőgazdasági szaktanácsadás területére.

Az 1968-ban bevezetett új gazdaságirányítási rendszer megváltoztatta a Központ pénzügyi elszámolási rendszerét is: a bruttó elszámolású költségvetési rendszerről a folyószámlás költségvetési gazdálkodási rendszerre tértünk át. Ennek következtében a Központ érdekeltté vált a bevételek növelésében, a kiadások csökkentésében, tehát az eredményesebb gazdálkodás vitelében. A Központtra meghatározott anyagi érdekelttségi rendszer lehetővé tette, hogy a gazdálkodási eredményekből 15 % fejlesztési alapot és 15 % anyagi érdekelttségi (jutalom) alapot képezzen.

Új helyzet állt elő - új feladatokkal!

Milyen új problémák jelentkeztek? Felmerült, lesz-e a szellemi termékeknek piaca, hogyan alakulnak a szellemi termékek költség- és árkonkúciói, s nem szenved-e csorbát a könyvtár országos és szakkönyvtári funkciója. Természetesen jogosak voltak ezek a kételyek.

Az új helyzetnek megfelelő új szervezési elemeket vittünk a munkába, s vég-eredményben három év múltán elmondhatjuk, hogy ezeknek az elemeknek pótlólagos fejlesztése alapján új szervezeti és szervezési rendszer alakult ki Központunknál.

A rendszer főbb elemei:

- szakmai feladattervek kidolgozása részlegenként;

- az új szellemi termékek iránti igények (piacok) felkutatása;
- belső ösztönzők kidolgozása.

Ezen elemek közül csupán az utóbbira kívánok kitérni. A részlegek szakmai feladatterveinek, azok pénzügyi kihatásának ismeretében a részlegeknek önálló pénzügyi tervet dolgoztunk ki. Ez a Központ által meghatározott bevételi és kiadási összegeket tartalmazta. A tervet úgy alakítottuk ki, hogy biztosítsa a Központ részére a megfelelő eredmény elérését. E tervet alaptervnek neveztük. A részlegek az alapterv ismeretében elkészítették ugyanevezett vállalási terveiket. Az alaptervig a részlegek nem részesültek céljuttalomban. Az alapterven túli bevételnövekedésben, illetve kiadáscsökkenésben viszont érdekeltté váltak.

A Központ 1968-ban kialakított rendszere, majd annak fejlesztése meglepő eredményeket hozott. Az élet azt igazolta, hogy a szellemi termékeknek egyre bővülő piaca van és a jó szakmai információk iránti igény ma is növekszik. Bebizonyosodott az is, hogy az anyagi és a szellemi ráfordítások megfelelő haszonnal érvényesíthetők a szellemi termékek áraiban.

1968 óta hat speciális folyóiratot indítottunk; egy hetenként, egy kéthetenként, három havonta és egy - angol nyelven - negyedévenként jelenik meg. Amíg korábban információszerzeményezési és feldolgozási rendszerünk döntően az oktatás-kutatás céljaira épült ki, addig ma már kialakult a központi tervező-irányító, a kutató-oktató és a vállalati vezető-szervező szakmérnököknek szóló információgyűjtő-kibocsátó szervezete. Az évente kibocsátott közel negyedmillió darab periodikum mintegy 30 millió információt hordoz.

Végül az, amittől a legjobban tartottunk, hogy a könyvtár országos és szakkönyvtári funkciója csorbát szenved, nem következett be, mivel sem a gyarapítási tevékenység, sem a hálózati módszertani funkció, sem az olvasószolgálati és kölcsönző tevékenység nem került hátrányba, csak módosult és bizonyos területeken kibővült. Évente 2 - 2,5 millió forintot fordítunk folyóirat- és könyvbeszerzésre. Könyv- és folyóirat-cserkapcsolatot 61 külföldi ország 650 intézményével tartunk fenn. Könyvtári hálózatunkba 212 élelmszer- és fagazdasági intézmény tartozik. Könyvtárunkat 600 intézmény és mintegy 3000 egyéni olvasó - döntően szakmérnök - használja rendszeresen.

A Központ fejlődésének ütemét az alábbi mutatók jelzik:

Év	Bevétel	Kiadás	E r e d m é n y	
	az előző évi százalékában			ezer Ft
1967	100	100	-	-
1968	750	124	100	2110
1969	163	120	153	3249
1970	150	125	112	3663

Tapasztalataink azt mutatják, hogy a tájékoztatási munkában intenzív fejlődés indult meg, amely egyre növekvő befektetéseket igényel. Központunk elmult hároméves fejlődése azt bizonyítja, hogy az intenzív fejlődés a tájékoztatás területén is az élők munkája termelékenységének növekedésével jár együtt:

Év	Létszám	Egy főre jutó	
		Bevétel	Kiadás
	az előző évi százalékában		
1967	100	100	100
1968	102	638	123
1969	103	157	118
1970	104	143	120

Az eredmények lehetővé tették dolgozóink anyagi helyzetének javítását. Az egy főre jutó havi átlagbér az 1965. évi 2609 Ft-ról 1970-ig 3167 Ft-ra nőtt. A kifizetett jutalom egy főre eső összege hasonló fejlődést mutat: 1965-ben 436, 1968-ban 1562, 1970-ben pedig 4690 Ft.

-.-.-.-.-.-

A III. ötéves terv mögöttünk van. Az e tervidőszakban elért jelentős fejlődést tovább kívánjuk folytatni. Számba vettük lehetőségeinket, ennek alapján céljainkat a IV. ötéves terv időszakára, számokban kifejezve, a következőkben összegezzük:

	1956	1970	1975
	f o r i n t		
1 főre eső összes költség (évi)	66 418	117 930	137 000
1 főre eső összes bevétel (évi), állami támogatással együtt	70 354	143 652	161 000
1 főre eső külső (működési) bevétel	394	62 064	88 000